

Z. Bieniecki

"La protection des monuments historiques en Pologne", S. Lorentz, "Informations UNESCO", nr 447, Paris 1964 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 18/1 (68), 68

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Fizyko-chemiczne laboratorium badawcze utworzono w 1958 r. Programem badań objęto zagadnienia techniki muzealnej (ogrzewanie, wentylacja, oświetlenie, utrzymanie czystości itd.), materiałoznawstwo i obróbkę (rzemiosło, rzemiosło artystyczne, technologię, właściwości fizyczne i chemiczne materiałów i surowców), konserwację, restaurację, badania analityczne, technologiczne, badania mieniszczące i analizę śladów. Stosowanie do zakresu programu, wyposażono bogato laboratorium w najnowocześniejszy sprzęt i aparaturę. Dla poszczególnych metod badawczych zakupiono zespoły przyrządów i aparatów, m. in. spektrograf z pełnym wyposażeniem pomocniczym, spektrofotometr o szerokim zakresie z wyposażeniem, rentgen strukturalny z zespołem urządzeń pomocniczych, wyposażone w fotograficzne kamery, mikroskopy oraz aparaty do mikrorentgenografii, pH-metrii i elektroforezy, reprezentujące najwyższy światowy poziom precyzji. Skompletowano również najnowszą literaturę w postaci podręczników, monografii, odbitek, tłumaczeń artykułów, streszczeń i wyciągów (ponad 3600 pozycji). W zebraniu i opracowaniu literatury korzystano z pomocy Institut f. Kunstwissenschaft w Zurychu, Doerner Institut w Monachium i IIC w Londynie. Laboratorium pomieszczono w 9 pokojach o

łącznej powierzchni 230 m². Poszczególne pokoje znalazły następujące przeznaczenie: 1. pokój — badania fizyczne: sztuczne starzenie, obserwacje i pomiary wpływu światła, wilgoci, ciepła, przygotowywanie próbek, zatapianie, szlifowanie, polerowanie, trawienie; 2. pokój — laboratorium chemiczne: prace nad metodami konserwacji, badania chemiczne, preparatyka, badania chemiczne drewna, urządzenia do prób konserwacji żywicami sztucznymi i poliglikolem etylenowym; 3. pokój — biuro kierownika, kartoteka wyników badań, korespondencja; 4. pokój — biblioteka podręczna, zbiór literatury, miejsce konferencji roboczych; 5. pokój — laboratorium mikroskopii, mikro-fotografii, mikrospektrofotometrii; 6. pokój — spektrofotometria, chromatografia bibułowa, elektroforeza, pH-metria; 7. pokój — analiza spektralna; 8. pokój — rentgenograficzne badania strukturalne; 9. pokój — ciemnia.

Taki sposób sformułowania zadań laboratorium badawczego, warunki lokalowe, jak i wyposażenie w sprzęt i pomoce wskazuje na to, że twórcy nowo powstałej placówki mieli na uwadze zapewnienie jej dobrego startu i pomyślnego rozwoju.

J. Lehmann

*

S. LORENTZ, *La protection des monuments historiques en Pologne*. „Informations UNESCO”, Bulletin bimensuel destiné à la presse et à la radio, nr 447, Paris, le 30 octobre 1964, s. 11—13.

W wydawanym co dwa miesiące biuletynie prasowym UNESCO za października 1964 r. ukazała się w związku z ogłoszeniem przez tę organizację międzynarodowej kampanii na rzecz ochrony zabytków syntetyczna notatka prof. dra S. Lorentza, poświęcona ochronie i konserwacji zabytków w Polsce. Zasłużony dla ochrony polskiego mienia kulturalnego wieloletni dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie i w pierwszych latach powojennych kierownik Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków, przypominający ogrom strat kulturalnych, poniesionych na skutek zniszczeń wojennych w Polsce, scharakteryzował minione dwudziestolecie jako okres wysiłków podejmowanych dla zachowania wszystkiego, co było możliwe do uratowania, oraz dla utrwalenia pamięci o

tym, co uległo zagładzie. Główne kierunki działania w rozpatrywanym okresie autor określa jako ochronę zabytków istniejących i rekonstrukcję obiektów o wartości historycznej, ich zespołów, a nawet całych dzielnic miejskich, ważnych dla kultury narodowej. Przechodząc do założeń programowych konserwatorstwa polskiego w powojennym dwudziestolecu, przytacza liczne argumenty, uzasadniające znaczenie rekonstrukcji dla zapewnienia ciągłości ewolucji kulturalnej w szczególnych warunkach stanu posiadania i zakresu zniszczeń w Polsce, jak również kładzie nacisk na potrzebę ochrony zespołów zabytkowych oraz ich otoczenia. Po stwierdzeniu stosowania należytego wyboru obiektów rekonstruowanych i wprowadzania nowej zabudowy na miejsce nie posiadającej wartości zabytkowych, kończy wyrażeniem przekonania o słuszności rekonstrukcji zabytków, których brak stworzyłby istotną lukę w historii kultury polskiej.

Z. Bieniecki

*

SYNTHETIC MATERIALS USED IN CONSERVATION OF CULTURAL PROPERTY (*Materiały syntetyczne stosowane w konserwacji mienia kulturalnego*). Works and publications, V (wyd. International Centre for the Study of the Preservation and the Restoration of Cultural Property), Rzym 1963, str. 67.

Publikacja jest zwięzłym zbiorem informacji o materiałach syntetycznych, głównie z grupy tworzyw sztucznych, dostępnych na rynkach zachodnich, a mogących znaleźć zastosowanie w pracach konserwatorskich. Krótki wstęp zaznajamia czytelnika z szeregiem podstawowych pojęć i terminologią z dziedziny związków wielkocząsteczkowych. W podrozdziałach omówiono strukturę chemiczną żywic syntetycznych, plastyfikatory, formy w jakich występują produkty handlowe, odwracalność polimerów oraz podano bibliografię złożoną z 13 podstawowych pozycji literatury fachowej. W rozdziale I — *Werniksy termoplastyczne* omówiono kilka żywic takich, jak polioctan winylu, polialkohol winylu, poliacetale winylowe, polimetakrylany oraz żywice policykloheksanonowe. Informacje podane są według stałego schematu zawierające-

go: wzór strukturalny oraz takie właściwości, jak trwałość, rozpuszczalność, właściwości mechaniczne, temperaturę mięknięcia i lepkość. Dla polialkoholi i polioctanów winylowych zamieszczone są tabele różnych produktów handlowych, uszeregowanych według wzrastających lepkości ich roztworów. Rozdział II — *Arkusze przezroczyste* omawia przydatność materiałów tego typu w pracach konserwatorskich. Z dużej liczby wyrobów występujących w postaci płyt i folii, podano charakterystykę polimetakrylanów metylu, pochodnych celulozowych i tereftalanu polietylenowego. W rozdziale III — *Kleje i substancje wzmacniające* dokonano klasyfikacji spoiw w zależności od sposobu ich wiązania. Następnie wymieniono kilka rodzajów klejów termoplastycznych takich, jak polialkohole, polioctany i poliacetale winylowe, żywice akrylowe, gumy syntetyczne, pochodne celulozy i rozpuszczalny nylon. Spośród spoiw termo- i chemo-utwardzalnych podano żywice: mocznikowo formaldehydowe, melaminowo-formaldehydowe i epoksydowe. W grupie środków stosowanych do wzmocnienia (utwardzenia) wymieniono są m. in. woski mikrokryształiczne i woski otrzymywane przez polimeryzację